

MINISTARSTVO KULTURE

P R O G R A M

Kreativna Crna Gora: Identitet, imidž, promocija 2017-2020.

Cetinje, jun 2017. godine

I Uvod

Program *Kreativna Crna Gora: Identitet, imidž, promocija* predstavlja platformu za različite aktivnosti u funkciji afirmacije identiteta Crne Gore.

Koncepcijski program se naslanja na definiciju kulture po kojoj kultura predstavlja *“pojedinačno i kolektivno dobro na čijim se tekovinama u prošlosti utemeljuje identitet nacije i njenih različitih djelova, a na stvaralačkim izvorima u sadašnjosti grade mostovi prema budućnosti.”* (Savjet Evrope, 2007.)

Program je koncipiran kao intersketorska platforma Vlade Crne Gore čiji su ciljevi:

- valorizacija državnog i kulturnog identiteta Države,
- prezentacija multikulturnog konteksta Crne Gore,
- kreiranje strategije brendiranja Države,
- komunikacija sa domaćom i međunarodnom javnošću,
- razvoj linija podrške za kreativni sektor,
- produkcija sadržaja i narativa u funkciji promocije Države,
- podrška naučno-istraživačkim i umjetničkim projektima u polju kulturnih studija, kulturne istorije, kulturne geografije i umjetničke produkcije,
- inovativna i savremena prezentacija crnogorskog kulturnog nasljeđa,
- kulturna razmjena i diseminacija projekata nastalih u okviru programa na međunarodnom planu,
- jačanje sektora kreativnih industrija u Crnoj Gori, kroz intersektorsku saradnju i politiku Vlade Crne Gore, i
- proaktivna participacija i uključenost javnosti.

Osnovno polazište Programa predstavlja mapa kulturne istorije Crne Gore koja u sebi anticipira različite kulturne i civilizacijske slojeve na tlu današnje Države i stvaralački dijalog u savremenosti sa ključnim akterima multikulturalne zajednice. Program unutar ključnih cjelina kreira specifične projekte i sadržaje koji nose zaštitni znak (naziv) *Kreativna Crna Gora / Creative Montenegro*.

Mapa kulturne istorije uključuje sljedeće periode:

- Praistorijska kultura na crnogorskom tlu
- Crnogorski prostor u Starome vijeku – ilirski, grčki i rimski kulturni modeli
- Počeci hristijanizacije i dolazak Slovena na crnogorski prostor; posljedice novih kulturnih kretanja i širenje pismenosti.
- Prva crnogorska država – Duklja; kulturne i umjetničke karakteristike dukljanske epohe u preromanici i romanici
- Crnogorski prostor po konceptu novoga kulturološkog modela nakon Vojislavljevića od kraja XII do sredine XIV vijeka
- Pojava gotike i kulturne osobenosti crnogorskoga prostora u epohi Balšića (druga polovina XIV do prvih decenija XV vijeka)
- Počeci renesanse - kultura i neimarstvo Crnojevića, veze sa Zapadom
- Orijentalna kultura u Crnoj Gori i islamski spomenici
- Crnogorska kultura u ranome novovjekovlju od XVI do XVIII vijeka: Renesansa i Barok na Primorju, Kulturne prilike u kontinentalnoj Crnoj Gori od XVI do XVIII vijeka, Kulturne prilike kontinentalne Crne Gore u XVIII vijeku
- Pozni novi vijek – Crnogorska kultura u XIX vijeku do 1918. godine
- Crnogorska kultura u XX vijeku
- Crna Gora u XXI vijeku: Obnova nezavisnosti

Osim mape kulturne istorije Crne Gore kao platforme za identifikaciju ključnih artefakata kulturne istorije Crne Gore i njihovu prezentaciju u različitim formama produkcije, Program mapira i ključne oblasti za razvoj projekata, sadržaja i aktivnosti koje referišu na različite oblasti nacionalnih vrijednosti, karakteristika i kompetencija koje čine geografsku i kulturnu raznolikost Crne Gore.

Predmetne oblasti su: **Umjetnosti i kultura, Turizam, Trgovina i investicije, Gastronomija, Nauka i Obrazovanje.**

Program teži postizanju komunikacije sa što brojnijom publikom, tj. različitim javnostima, odraz je kreativnosti, talenta i želje aktera koji su nosioci realizacije projekata različitog karaktera. Zajednički imenitelj projekata u okviru Programa jeste specifično vizuelno-estetsko utemeljenje i aktivna izgradnja imidža Crne Gore, distribucija i razvoj tržišta kreativnih proizvoda.

Kontekst: Crna Gora s tradicijom hiljadugodišnje državnosti, a posebno nakon prošlogodišnjeg jubileja deset godina obnove nezavisnosti imala je u različitim istorijskim periodima različite modele, politike i metode promocije identiteta. Gubitak državnog i kulturnog identiteta, kao i političkog i institucionalnog okvira djelovanja u politici identiteta 1918. godine i njegovo pozicioniranje i repozicioniranje u novim političkim i kulturnim geografijama (Kraljevine SHS, Kraljevine Jugoslavije, perioda okupacije, perioda socijalizma i razvoja socijalističke Jugoslavije, raspada SFRJ i nastavka njenog okvira u zajednici sa Srbijom) emaniraju na različite načine produkciju značenja, tj. daju različite okvire individualne i kolektivne identifikacije.

Smisao svake kulturne politike jeste očuvanje i razvoj kulturnog identiteta. Diskontinuitet koji se desio u XX vijeku u Crnoj Gori imao je uticaja na produkciju sadržaja koja je predreferendumskom periodu savremene istorije Crne Gore proizvela niz artefakata čija je vidljivost na unutrašnjem i međunarodnom planu dovela do novog pozicioniranja Države, tj. do ishoda referenduma 21. maja 2006. godine.

Slika i slike Crne Gore i njene kulture u burnom XX vijeku, kao i njena savremena slika u XXI vijeku nosi svoja specifična obilježja. Danas je ona posebno važna u kontekstu evropskih integracija i evropskog kulturnog identiteta koji počiva na prezentaciji različitih kultura, tj. Evropi kao prostoru kulturne raznolikosti.

Pitanje vidljivosti crnogorske kulture i identiteta Države u kontekstu evroatlantskih integracija predstavlja poseban izazov za uspješnu prezentaciju identiteta i imidža Crne Gore i posebno je od značaja za period ućlanjenja Crne Gore u Evropsku uniju.

Manifestacija Crne Gore kao specifične destinacije važna je za projekcionu dimenziju u budućnosti, u kojoj je potrebno obezbijediti adekvatne instrumente za novu unutrašnju i međunarodnu prezentaciju Države.

II Metodološki okvir Programa

Program karakteriše intersektorska saradnja unutar Vlade Crne Gore. Program će u prvoj godini inicirati istraživanje koje će sagledati postojeće mehanizme u funkciji građenja imidža Države kroz evaluaciju svih ključnih javnih politika, kao i njihovo organizaciono i institucionalno ustrojstvo.

Na taj način Program inicira stratešku dimenziju i doprinosi ukupnoj politici Vlade Crne Gore, koja sistemski treba da uredi predmetnu oblast.

Početna premisa jeste okolnost da postojeći institucionalni okvir djelovanja uključuje različite nosioce politika identiteta, koji su u priličnoj mjeri disperzivni, bez jasnih i jedinstvenih kriterijuma.

Posebno se izdavaju uloga Ministarstva kulture, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva prosvjete, Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva evropskih poslova, Ministarstva ekonomije, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva sporta, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i njihovih različitih organizacionih djelova (uprava, agencija i institucija).

Intersektorska saradnja u okviru programa ostvaruje se na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou djelovanja i to:

- na nacionalnom i međunarodnom nivou kroz projekte, aktivnosti i sadržaje koji nose znak Programa ***Kreativna Crna Gora / Creative Montenegro***,
- na lokalnom nivou sa ciljevima koji uključuju lokalne i regionalne identitete, odnosno posebnosti i vrijednosti crnogorskih gradova koji komplementarno i proaktivno mogu kreirati sopstvene programe i projekte koji ističu kreativnost kao bitan element razvoja.

U tom kontekstu posebno je od značaja polje kulturnog turizma, kao važnog segmenta turističkog proizvoda, tim prije jer je kultura jedna od neophodnih pretpostavki daljeg razvoja turizma, a turizam je efikasan način njene valorizacije. Kultura, i sa nacionalnog i sa aspekta lokalne zajednice, predstavlja važno obilježje destinacije, a kroz turističku valorizaciju postaje i

značajan zamajac društvenog i privrednog razvoja. Razvoj projekata **kulturno – turističke kreativne scene** podrazumijeva kreiranje kulturno-turističkog proizvoda, kroz interresorni pristup kao posebne turističke atrakcije, u cilju revitalizacije i valorizacije kulturnih dobara. Naši lokaliteti posjeduju izuzetan potencijal za valorizaciju i kroz umrežavanje u okviru projekta ***Kulturne rute Savjeta Evrope***, koji je najvećim dijelom baziran na promociji kulturnog turizma, sa idejom da se ukaže na kulturnu i istorijsku povezanost evropskih naroda.

Dodatni aspekt u kreiranju projekata u okviru Programa predstavlja kontekstualizacija posebnih tema koje integrišu različite aspekte kulturne istorije Crne Gore: *Naši Evropljani, Ukusi različitosti, Mediteranska Crna Gora, Crna Gora – Nasljeđe velikih imperija, Naši stranci* i dr.

III Sadržaj i sprovođenje Programa

Program bi se sprovodio u periodu 2017-2020.

Godišnje aktivnosti će biti planirane posebnim dokumentom koji usvaja Vlada krajem tekuće godine za narednu, na prijedlog Ministarstva kulture, koje je zaduženo za realizaciju programa u saradnji sa drugim državnim organima i institucijama prepoznatim ovim dokumentom, kao i javnim ustanovama kulture na nacionalnom i lokalnom novou.

Sastavni dio programa predstavlja plan aktivnosti za 2017. godinu.

Program je dizajniran kroz tri osnovne grupe projektnih aktivnosti:

- 1. Umjetničke, kulturološke i izdavačke projekte koje će Ministarstvo kulture inicirati kroz godišnje programe saradnje sa nacionalnim kulturnim i obrazovnim institucijama i drugim državnim organima. Projekti će biti koncipirani u različitim modelima produkcije i distribucije sadržaja.**
- 2. Godišnje projektne konkurse za 2018, 2019 i 2020. godinu za:**

- sektor kreativnih industrija u funkciji produkcije sadržaja koji referišu na inovativne oblike prezentacije identiteta i prezentaciju Države uz primjenu savremenog dizajna i multimedije. Tematski okvir godišnjih javnih i pozivnih konkursa usvaja Vlada na prijedlog Ministarstva kulture. Sastavni dio projektnih konkursa predstavlja i plan produkcije, primjene i distribucije sadržaja.
  - naučno-istraživačke projekte u polju crnogorske kulturne istorije, crnogorskih studija kulture, istorije i teorije umjetnosti Crne Gore
3. *MontenegroArtLines Visitor Program* - program umjetničkih rezidencija inostranih umjetnika koji svojim boravkom stvaraju arhiv *pogleda drugog* na Crnu Goru. Svjedoci smo značaja inostranih putopisaca, književnika, fotografa, slikara koji su stvarali sliku o Crnoj Gori tokom prošlosti. Projekat *MontenegroArtLines Visitor Program* predstavlja platformu za novi i sistematičan plan posjeta i boravka umjetnika koji će produkcijom svojih radova i različitih medijskih sadržaja kreirati sliku identiteta Države i njenih vrijednosti u međunarodnoj javnosti.

IV Efekti realizacije programa

Ovako postavljen metodološki i projektni okvir Programa mapira efekte realizacije Programa:

- jačanje i građenje identiteta zajednice kroz umjetnost,
- nove i integrisane modele investiranja u kulturu, inovativan razvoj kulturnog turizma i novo brendiranje makro i mikro lokacija (države, gradova, lokaliteta itd.),
- doprinosi kvalitetu javnih politika,
- jačanje akademske baze i naučne mreže u funkciji razvoja crnogorskih studija kulture i identiteta, kao i razvoj kulturne politike na svim nivoima - od nacionalnog do lokalnog, i
- razvoj projekata interkulturnog dijaloga kroz inovativne prakse kulturne raznolikosti u polju savremene umjetnosti koja integriše umjetnike i producente i publiku, odnosno građanke i građane.

V Potrebna sredstva

Aktivnosti planirane ovim Programom će se finansirati iz stope utvrđene članom 93 Zakona o kulturi, tako da za njegovu realizaciju nijesu potrebna dodatna sredstva.

Budžet za projekte iz oblasti kulturne baštine biće planiran kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara Ministarstva kulture, a dio potrebnih sredstva će se obezbijediti u okviru budžeta nacionalnih ustanova kulture.

U budžetu Ministarstva kulture potrebno je kreirati novu programsku aktivnost pod nazivom "Kreativna Crna Gora".

Ministarsvo kulture predlaže i drugim ministarstvima da kreiraju poseban program u budžetu istoimenog naziva, koji će biti u funkciji realizacije zajedničkih projektnih aktivnosti, usaglašenih sa godišnjim planom aktivnosti.

Sredstva za realizaciju programa za 2017. godinu u ukupnom iznosu od 147.000 eura biće obezbjeđena iz tekućeg budžeta Ministarstva kulture i partnerskih institucija za 2017. godinu.

Program će se realizovati tokom 2017, 2018, 2019 i 2020. godine u skladu sa Zakonom o budžetu Crne Gore.

Akциони plan za 2017. godinu

Naziv: Konkurs za logotip Programa Kreativna Crna Gora/ Creative Montenegro

Nosilac projekta: Ministarstvo kulture

Opis projekta: Projekat Konkursa za logotip Programa **Kreativna Crna Gora/ Creative Montenegro** ima za cilj da se formira vizuelni identitet, odnosno logotip kao zaštitni znak projekata i aktivnosti unutar Programa sa knjigom grafičkih standard. Logotip shodno nazivu ujedno predstavlja i slogan koji reflektuje i promovise osnovne ciljeve Programa.

Budžet: 7.000 eura

Naziv: Evaluacija postojećih javnih politika, strategija, institucionalnog okvira, programa i modela finansiranja politike kulturnog identiteta Crne Gore

Nosilac projekta: Ministarstvo kulture u saradnji sa Univerzitetom Crne Gore

Opis projekta: Evaluacija postojećih javnih politika, strategija, institucionalnog okvira, programa i modela finansiranja politike kulturnog identiteta Crne Gore predstavlja istraživački projekat koji za cilj ima mapiranje i evaluaciju bitnih nosilaca politike kulturnog identiteta. Istraživanje treba da ukaže na sve relevantne aspekte, a rezultat istraživanja može biti u funkciji razvoja javnih politika, programskog i institucionalnog redizajna predmetne oblasti.

Budžet: 10.000 eura

Naziv: Međunarodna konferencija: Politike državnog i kulturnog identiteta u kontekstu savremenih međunarodnih odnosa

Nosilac projekta: Ministarstvo kulture u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova

Opis projekta: Savremene politike identiteta ističu značaj posebnosti državnog identiteta u globalizovanom svijetu kroz različite nacionalne i međunarodne politike multikulturalizma i interkulturalnog dijaloga. Konferencija ima za cilj da okupi relevantne međunarodne i domaće istraživače i predstavnike institucija koji će ukazati na savremene politike identiteta Države i posebno na programe i politike međunarodnih organizacija i instituta. Konferencija posebno fokusira pitanje kulturne diplomatije i identiteta Crne Gore u savremenom kontekstu, uz prezentaciju studija slučaja uspješnih politika i

programa, kao komparativnog modela za budući razvoj aktivnosti na nacionalnom planu.

Budžet: 20.000 eura

Naziv: Agro Dizajn – crnogorska kultura hrane

Nosilac projekta: Ministarstvo kulture i Ministarstvo poljoprivrede u saradnji sa Nacionalnom turističkom organizacijom Crne Gore

Opis projekta: Projekat predstavlja inovativnu platformu za povezivanje sektora kulture i poljoprivrede i u saradnji sa profesionalnom umjetničkom i stručnom zajednicom predstavlja, promoviše i brendira vrijednosti Crne Gore kao specifične ekološke i kulinarske destinacije, u svrhu jačanja turističkih i kulturnih potencijala, kao i potencijala u proizvodnji i očuvanju tradicionalnih proizvoda i metoda proizvodnje hrane. Projekat za rezultat ima produkciju dizajniranih proizvoda u formi uzoraka agro dizajna, produkciju publikacije koja sistematizuje crnogorsku kuhinju kao ukus kulturne raznolikosti i daje pregled manifestacija i festivala posvećenih kulturi ishrane. Projekat će biti nastavljen i tokom 2018. godine

Budžet: 40.000 eura

Naziv: Publikacija “Crna Gora: Filmska destinacija/Montenegro: Film Destination”

Nosilac projekta: Filmski centar Crne Gore u saradnji sa Crnogorskom kinotekom

Opis projekta: Publikacija integriše narativ o ključnim filmskim zapisima o Crnoj Gori kroz odjeljke posvećene Crnoj Gori kao filmskom brendu; Crnoj Gori kao lokaciji na kojoj su snimani mnogi inostrani filmovi; Crnoj Gori viđenoj kroz objektiv crnogorskih sineasta; i Crnoj Gori kao ambijentu za snimanje danas. Moderno dizajnirana, ispunjena kratkim, inspirativnim tekstovima o filmovima, pojedinim scenama, autorima, publikacija bi predstavljala uzbudljivu prezentaciju Crne Gore kao filmske destinacije. Publikacija bi bila prezentovana na međunarodnim filmskim festivalima i manifestacijama, uz promociju kratkog promotivnog filma koji bi bio posvećen uzbudljivim pejzažima Crne Gore. Publikacija bi za krajnji cilj imala ne samo savremeni osvrt na istoriju crnogorske kinematografije, već i promotivni materijal, kojim bi se privlačile inostrane filmske ekipe da snimaju u Crnoj Gori, čime bi se postigli i ekonomski i turistički benefiti.

Budžet: 15.000 eura

Naziv: Publikacija *Moja Crna Gora: Portret države / My Montenegro: Portrait of the State*

Nosilac projekta: Ministarstvo kulture u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Ministarstvom vanjskih poslova. Izdavač: Ministarstvo kulture i Zavod za udžbenike i nastavna sredstva - Podgorica

Opis projekta: Publikacija na crnogorskom i engleskom jeziku *My Montenegro: Portrait of the State*, predstavlja zbirku više autorskih eseja savremenika (javnih ličnosti iz društvenog, političkog i kulturnog života Crne Gore i inostranstva) koji na različite načine tematski oblikuju svoj doživljaj Crne Gore. Publikaciju prate i dvije posebne cjeline u kojima se predstavlja Crna Gora kroz autorske fotografije i dizajnerska rješenja ključnih artefakata kulturne istorije i kulturne geografije Crne Gore.

Budžet: 40.000 eura

Naziv: Međunarodna konferencija “Muzičko nasljeđe Crne Gore”

Nosilac projekta: Muzička akademija Univerziteta Crne Gore uz podršku Ministarstva kulture

Opis projekta: Muzička akademija Univerziteta Crne Gore organizovaće Međunarodnu konferenciju o muzičkom nasljeđu Crne Gore koja će za rezultat imati objavljivanje dvojezične publikacije (zbornika radova Konferencije). Fokus projekta je na prezentaciji novih istraživanja muzičke tradicije Crne Gore od strane renomiranih međunarodnih i domaćih učesnika. Projekat ističe značaj zaštite nematerijalnog nasljeđa i posebno muzičko nasljeđe kao potencijal i razvojni resurs.

Budžet: 15.000 eura